

Є. Сластіна

## ГРОМАДСЬКІ ТАНЦІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В XIX СТ.

Ye. Slastina

### PUBLIC DANCES ON THE TERRITORY OF UKRAINE IN THE XIX CENTURY

Упродовж XIX ст. на території України періодично з'являлись видання з описами популярних на той час громадських танців. Їх авторами були викладачі танців: Л. Петровський, Г. Грацієський, Г. Ф. Кублицький, Ф. А. Цорн, О. П. Стамбулі, Р. М. Кромптон. Їхні посібники були видані в Харкові, Києві, Одесі, Херсоні. Усі вони досить різні за структурою та змістом.

Перший з відомих посібників Людовіка Петровського був виданий в Харкові у 1825 р. під назвою «Правила для благородныхъ общественныхъ танцовъ» і містив відомості з історії хореографії, характеристику особливостей хореографії того часу, а також опис тренувальних вправ, основних рухів і танців. Л. Петровський описує такі танці, як: польський, екосез, вальс, котільйон, мазурка, матредур, краковянка, тамплет, французька кадрили. На жаль, він нічого не зазначив про музику до описаних ним танців.

Самовчитель Г. Грацієського був виданий у Києві в 1845 р. У ньому описано техніку виконання вальсу в три кроки. Сам автор стверджує, що це перший виданий у країні самовчитель з танців. Він призначений для звичайних людей, які з певних причин не мали можливості брати уроки у вчителів і бажали самостійно навчитися вальсу. Автор надає музику для вальсу, а також ретельно описує методику виконання кроків відповідно до музичної розкладки. Також в книзі містяться докладні графічні рисунки, на яких точно зображені пози виконавців при кожному русі.

У 1870 р., в Одесі було видано невелику брошуру вчителя танців Г. Ф. Кублицького під назвою «Кадриль лансье», у якій означено послідовність рухів та переходів у п'яти фігурах кадрили лансье. Автор не зазначив про музику і не надав жодних пояснень стосовно виконання кроків, тому можна припустити, що вона призначалась для досвідчених виконавців або вчителів танців.

У книзі вчителя танців О. П. Стамбулі «Описание фигуръ французской кадрили съ пояснительными чертежами», яка була видана у 1891 р., у Херсоні, містяться відомості про походження французької кадрили та надано доволі чітке описання схем шести фігур.

У 1898 р., у Києві, була видана брошура «The arcadian (Аркадієн)» з описами нового танцю аркадієн. У ній міститься опис танцю, складений Р. М. Кромптоном, та надано ноти музики автора О. Морлея. Опис танцю складається зі вступної частини, у якій означено загальні відомості про кількість виконавців, характер та особливості музики, а також вихідне положення дами і кавалера. У другій частині описано рухи відповідно до музичної розкладки.

Аналізуючи танцювальні посібники, видані на території України впродовж XIX ст., можна висувати про розвинену громадську хореографічну культуру, яка ідентична загальновідомій європейській. Про це свідчить однаковий набір популярних танців, поширених на той час у європейському та українському суспільстві. Також наявність учителів танців, викладання хореографії в гімназіях свідчить про особливу увагу і важливість хореографічного виховання на території Київської, Харківської, Одеської та Херсонської областей у XIX ст. у підручниках

містяться чіткі та методичні описи, які відповідають принципам французької хореографії. Отже, відповідно до письмових джерел, громадська хореографічна культура Центральної, Східної та Південної України у XIX ст. подібна до загальноєвропейської танцювальної традиції.

СЕКЦІЯ:  
НОВІТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

*І. Борис*

**СПЕЦИФІКА ВИХОВАННЯ АКТОРІВ ТА ЇХ СТАНОВЛЕННЯ  
В СУЧАСНОМУ СВІТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

*I. Borys*

**SPECIFICS OF EDUCATION OF ACTORS AND THEIR FORMATION  
IN THE MODERN WORLD OF GLOBALIZATION**

У XXI ст. виникли нові формати професійного виховання акторів, що не існували до цього часу. Суть полягає в тому, що слово «глобалізація» (як явище) розповсюдилось за останнє десятиліття XXI ст. і на театральне та кіномистецтво. Актори, що є студентами в закладах вищої освіти (також і ті, хто безпосередньо навчається на кафедрі майстерності актора факультету сценічного мистецтва ХДАК), не є винятком. Їх також стосується процес глобалізації в загальному вияві входження у професію акторів театру та кіно.

Існують дві протилежні тези сьогодення щодо виховання акторів. Перша теза — це зберегти традиційність наявних академічних методик та систем професійного навчання студентів акторського відділення. Друга теза — це постмодернові пошуки інноваційних креативних методик та перформансів, які становлять одне з головних спрямувань у вихованні студентів як у вітчизняній практиці, так і за кордоном.

Якщо перекласти це у взаємоположку «теза — антитеза — синтез», то академічне виховання постає тезою, антитезою буде постмодерновий, сучасний погляд на виховання акторів і синтезом буде поєднаність на основі академічного формування системи навчання й сучасних пошукових та експериментальних методик.

На підтвердження цих процесів можна проаналізувати досвід сучасних студентів. Показово, що коли українські студенти нині, під час бойових дій потрапили, скажімо, у Німеччину — вони фактично залучились до системи проходження певного курсу навчання або в німецьких коледжах чи вищих закладах освіти цієї країни. До прикладу — це магістри кафедри майстерності актора факультету сценічного мистецтва ХДАК Максим Рудський та Ніка Алтухова. Студенти зазначають, що з усього переліку дисциплін, що вивчаються у тому закладі театральної освіти, найголовнішими й акцентованими є саме ті, що спрямовані на дослідження перформативної форми. Якщо ж ця методика в Німеччині є доміантною, то відповідно глобалізація вже стосується й України, оскільки студенти-магістри Харківської державної академії культури, потрапляючи в систему західноєвропейського способу виховання студентів, починають перебувати в роздвоєності між отриманими академічними глибинними знаннями на кафедрі майстерності актора ХДАК і новими поняттями, які їм доступні як термінологія перформансу, але в системі техніки й технології опрацювання професії актора